

**ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

σε συνεργασία με το

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

**ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΙΣ Τ.Π.Ε. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

Τίτλος εργασίας

Η συμβολή των ΤΠΕ στην πρόσβαση μαθητών ειδικής αγωγής σε χώρους πολιτισμού -οι
απόψεις των εκπαιδευτικών

Ονοματεπώνυμο, Α.Μ.

Κάππος Παναγιώτης 512

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του
μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ. –

Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και
Τηλεπικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Εγκεκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Επιβλέπων/ουσα Καθηγητής/τρια: Δρ. Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια
Ι.Π.Τ. Ε.Κ.Ε.Φ.Ε.

2^ο Μέλος: Δρ. Αθανάσιος Δρίγκας, Ερευνητής Α΄ Βαθμίδας,
Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»

3^ο Μέλος: Ειρήνη Κορρέ, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΦ, ΔΠΘ.

Κομοτηνή/Αθήνα

2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει σαν σκοπό να μελετήσει την συμβολή των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών (ΤΠΕ) στην πρόσβαση των μαθητών ειδικής αγωγής στους χώρους πολιτισμού. Μουσεία, θέατρα, αρχαιολογικούς χώρους. Θα διερευνήσει τα ψηφιακά εργαλεία που υπάρχουν για τα θέατρα, τα μουσεία, καθώς και στους αρχαιολογικούς χώρους, καθώς και αν τα σχολεία ειδικής αγωγής διοργανώνουν επισκέψεις, και πόσο είναι χρήσιμα για τα παιδιά τα ψηφιακά εργαλεία.

Για την διπλωματική χρησιμοποιήθηκε η μεθοδολογία της ποσοτικής έρευνας, με την μέθοδο των ερωτηματολογίων.

Για την ολοκλήρωση της παρούσης διπλωματικής ακολούθησα τα εξής βήματα. Εφόσον κατέληξα στο θέμα, στην συνέχεια έγινε η συλλογή της βιβλιογραφίας για το θεωρητικό κομμάτι της έρευνας. Στην συνέχεια δημιούργησα την διαδικτυακή φόρμα, που θα αποστέλλετε στους εκπαιδευτικούς για να την συμπληρώσουν. Στην συνέχεια έγραψα το σκοπό της έρευνας και τις υποθέσεις.

Και τέλος η εργασία κλείνει με την μεθοδολογία, καθώς και με τα αποτελέσματα τα οποία εξήχθησαν από την παρούσα εργασία. Καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία απαντήθηκαν

Λέξεις-κλειδιά: Ειδική αγωγή, Θέατρα, Μουσεία, Αρχαιολογικοί Χώροι, Τ.Π. Ε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Νόμος 2817/2000—ΦΕΚ 78/Α/14-3-2000 (Κωδικοποιημένος). (2000, Μάρτιος 14). e-nomothesia.gr Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας. <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/n-2817-2000.html>

Maryanti, R., Nandiyanto, A. B. D., Hufad, A., & Sunardi, S. (2021). Science Education for Students with Special Needs in Indonesia: From Definition, Systematic Review, Education System, to Curriculum. *Indonesian Journal of Community and Special Needs Education*, 1(1), 1–8. <https://doi.org/10.17509/ijcsne.v1i1.32653>

Scahill, L., & Schwab-Stone, M. (2000). Epidemiology of Adhd in School-Age Children. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 9(3), 541–555. [https://doi.org/10.1016/S1056-4993\(18\)30106-8](https://doi.org/10.1016/S1056-4993(18)30106-8)

Moll, K., Kunze, S., Neuhoff, N., Bruder, J., & Schulte-Körne, G. (2014). Specific Learning Disorder: Prevalence and Gender Differences. *PLOS ONE*, 9(7), e103537. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0103537>

Working memory in children with specific learning disorders and/or attention deficits | Elsevier Enhanced Reader. (χ.χ.). <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2016.05.007>

Shree, A., & Shukla, P. (2016). Intellectual Disability: Definition, classification, causes and characteristics. *Learning Community-An International Journal of Educational and Social Development*, 7, 9. <https://doi.org/10.5958/2231-458X.2016.00002.6>

Offenders With Intellectual Disability: Characteristics, Prevalence, and Issues in Forensic Assessment. (χ.χ.). <https://doi.org/10.1080/19315861003695769>

Τσιμπούκου, Λ. (2020). Μαθητές με κινητικές δυσκολίες στο δημοτικό – εκπαιδευτικές παρεμβάσεις. <https://dspace.uowm.gr/xmlui/handle/123456789/1754>

Κουμίδου, Έ., Charista, A., Χαριστά, Α., & Koumidou, E. (2017). Άτομα με κινητική αναπηρία δίνουν λόγο και ταυτότητα στην καθημερινότητα τους αξιοποιώντας τη μέθοδο *photovoice*. <https://apothesis.lib.hmu.gr/handle/20.500.12688/8302>

Νικολάου, Ο. (2011). Αυτοπροσδιορισμός και δίκτυα κοινωνικής στήριξης των ατόμων με κινητική αναπηρία. <http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/14775>

American Psychiatric Association, & American Psychiatric Association (Επιμ.). (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5* (5th ed). American Psychiatric Association.

Doi:10.1016/S0161-6420(03)00498-6 | Elsevier Enhanced Reader. (χ.χ.).
[https://doi.org/10.1016/S0161-6420\(03\)00498-6](https://doi.org/10.1016/S0161-6420(03)00498-6)

Cerebral/Cortical Visual Impairment: A Need to Reassess Current Definitions of Visual Impairment and Blindness | Elsevier Enhanced Reader. (χ.χ.).
<https://doi.org/10.1016/j.spen.2019.05.005>

Blohmé, J., & Tornqvist, K. (1997). Visual impairment in Swedish children. *Acta Ophthalmologica Scandinavica*, 75(6), 681–687. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0420.1997.tb00630.x>

Nance, W. E. (2003). The genetics of deafness. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*, 9(2), 109–119. <https://doi.org/10.1002/mrdd.10067>

PII: S0165-5876(97)00137-7 | Elsevier Enhanced Reader. (χ.χ.).
[https://doi.org/10.1016/S0165-5876\(97\)00137-7](https://doi.org/10.1016/S0165-5876(97)00137-7)

Doi:10.1016/j.ijporl.2004.11.001 | Elsevier Enhanced Reader. (χ.χ.).
<https://doi.org/10.1016/j.ijporl.2004.11.001>

Snow, S., D'Amico, M., & Tanguay, D. (2003). Therapeutic theatre and well-being. *The Arts in Psychotherapy*, 30, 73–82. [https://doi.org/10.1016/S0197-4556\(03\)00026-1](https://doi.org/10.1016/S0197-4556(03)00026-1)

J. Landy, R. (1997). Drama therapy—The state of the art. *The Arts in Psychotherapy*, 24(1), 5–15. [https://doi.org/10.1016/S0197-4556\(96\)00069-X](https://doi.org/10.1016/S0197-4556(96)00069-X)

<https://www.caluniv.ac.in/global-mdia-journal/ARTICLE-DEC2013>
Article_7_C_M_Vinay_Kumar_Romesh_Chaturvedi_&_Shruti_Merhotr.pdf

Kaware, S. S., & Sain, D. S. K. (χ.χ.). *ICT Application in Education: An Overview*. 02.

Williams, P., Jamali, H. R., & Nicholas, D. (2006). Using ICT with people with special education needs: What the literature tells us. *Aslib Proceedings*, 58(4), 330–345. <https://doi.org/10.1108/00012530610687704>

Drigas, A. S., & Ioannidou, R.-E. (2013). ICTs in Special Education: A Review. Στο Μ. D. Lytras, D. Ruan, R. D. Tennyson, P. Ordonez De Pablos, F. J. García Peñalvo, & L. Rusu (Επιμ.), *Information Systems, E-learning, and Knowledge Management Research* (σσ. 357–364). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-642-35879-1_43

Drigas, A., & Kokkalia, G. (2014). ICTs and Special Education in Kindergarten. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 9(4), 35. <https://doi.org/10.3991/ijet.v9i4.3662>

Soares Guedes, L. (2021). Designing multisensory experiences for users with different reading abilities visiting a museum. *ACM SIGACCESS Accessibility and Computing*, 129, 3:1-3:6. <https://doi.org/10.1145/3458055.3458058>

Alexandri, E., & Tzanavara, A. (χ.χ.). *New technologies in the service of museum education*.

Guedes, L. S., Marques, L. A., & Vitória, G. (2020). Enhancing Interaction and Accessibility in Museums and Exhibitions with Augmented Reality and Screen Readers. Στο Κ. Miesenberger, R. Manduchi, M. Covarrubias Rodriguez, & P. Peñáz (Επιμ.), *Computers Helping People with Special Needs* (σσ. 157–163). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-58796-3_20

Mastrogioseppe, M., Span, S., & Bortolotti, E. (2022). Accessibility to textual resources for people with Intellectual Disabilities within cultural spaces. **, 22(1), 49–63. <https://doi.org/10.36253/form-12588>

Partarakis, N., Klironomos, I., Antona, M., Margetis, G., Grammenos, D., & Stephanidis, C. (2016). Accessibility of Cultural Heritage Exhibits. Στο Μ. Antona & C. Stephanidis (Επιμ.), *Universal Access in Human-Computer Interaction. Interaction Techniques and Environments* (σσ. 444–455). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-319-40244-4_43

Site officiel du musée du Louvre. (χ.χ.). Le Louvre. Ανακτήθηκε 3 Μάρτιος 2023, από <https://www.louvre.fr/>

Kilpatrick, B. (2009). Accessibility to Theater for Deaf and Deaf-blind People: Legal, Language and Artistic Considerations. *International Journal of Interpreter Education*, 1(1). <https://tigerprints.clemson.edu/ijie/vol1/iss1/6>

Accessibility. (χ.χ.). Broadway at The National. Ανακτήθηκε 17 Φεβρουάριος 2023, από <https://www.broadwayatthenational.com/accessibility/>

otritschler. (2022, Δεκέμβριος 14). *From the Archive: Navigating Accessibility at The National*. The National Theatre Foundation. <https://www.nationaltheatre.org/from-the-archive-the-nationals-accessibility/>

Accessibility – Clarence Brown Theatre. (χ.χ.). Ανακτήθηκε 17 Φεβρουάριος 2023, από <https://clarencebrowntheatre.com/accessibility/>

Vlahakis, V., Ioannidis, N., Karigiannis, J., Tsotros, M., & Gounaris, M. (2023). *Virtual reality and information technology for archaeological site promotion*.

Ioannidis, C., & Vozikis, K. T. (2007). *APPLICATION OF A GIS FOR THE ACCESSIBILITY OF ARCHAEOLOGICAL SITES BY VISITORS WITH DISABILITY AND VISITORS WITH REDUCED MOBILITY*.

Ελληνική βιβλιογραφία

Κυτίπη, Α., Σωτηριάδου, Β., Τράκα, Μ., Κυτίπη, Α., Σοτηριάδου, Β., & Τράκα, Μ. (2016). *Η ειδική αγωγή στην Ελλάδα και στην Κύπρο*. <https://doi.org/10.26257/heal.duth.3231>

Κουράτορα, Α. (2021). *Τέχνες, ΤΠΕ και ειδική αγωγή*. <https://doi.org/10/21977>

Μπεχτσούδη, Α. (2023). *Στάσεις και αντιλήψεις καθηγητών Ειδικής Αγωγής της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης απέναντι σε καινοτόμους μεθόδους εκπαίδευσης: η περίπτωση της χρήσης ΤΠΕ και Εικαστικών Τεχνών στην ΕΑΕ*. <https://doi.org/10.26265/polyno-3537>

Φαράντου, Κ. (2014). Ο εθελοντισμός στην ειδική αγωγή και η λειτουργία του εργαστηρίου εικαστικών ΑΜΕΑ στο Δήμο Πετρούπολης. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2014(2)*, Article 2. <https://doi.org/10.12681/educ.127>

Μαυριδής, Θ. (χ.χ.). *Οι επεμβάσεις συντήρησης και αναστήλωσης των μνημείων ως μέσων ανάδειξης και προβολής ενός αρχαιολογικού χώρου. Το παράδειγμα του αρχαιολογικού χώρου του Αμφιαρείου Ωρωπού*. Ανακτήθηκε 10 Μάρτιος 2023, από <https://apothesis.eap.gr/archive/item/84209>

Μαρνέρα, Δ.-Α. (2016). *Επείγουσα αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών*. <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/5918>

(Παπαγιαννούλη Μαργαρίτα, 2016)

Δαλακούρα, Ν. (2011, Μάιος 2). *Μουσεία* [Text]. <https://repository-edulll.ekt.gr/edulll/handle/10795/1030>

Παπαδημητροπούλου, Α. (2018). *Στρατηγικός σχεδιασμός των μουσείων: Σύγχρονες τάσεις και αντιλήψεις: η περίπτωση του αρχαιολογικού μουσείου Θεσσαλονίκης και η προσαρμογή του στη νέα ψηφιακή εποχή*. <http://dspace.lib.uom.gr/handle/2159/21815>

Βαθρακογιάννη, Μ., Πιτσαδιώτη, Π., & Χαλιώτη, Β. (2020). Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση της Ειδικής Αγωγής. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 8(0), 47–57. <https://doi.org/10.12681/educ.2654>

Γιομέλου, Χ. (2011). *ΤΠΕ και εκπαίδευση: Αποτίμηση δεξιοτήτων* [MasterThesis]. <https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/4099>

Σουλάκου, Ε. (2020). *Πολιτισμική διαχείριση μνημείων και νέες τεχνολογικές εφαρμογές. Η περίπτωση του αρχαιολογικού χώρου της Ακρόπολης των Αθηνών*. <https://dspace.uowm.gr/xmlui/handle/123456789/1688>